



'Leuker kunnen we het niet maken, wel makkelijker'

Toespraak Harry Nieman – Congres Bouwbesluit 2012 d.d. 25-04-2012

Dames en heren,

Ik ben zeer vereerd dat ik u namens de organisatie, het Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties, Sdu uitgevers en Bouwforum hartelijk welkom mag heten. Vanzelfsprekend een bijzonder **welkom** voor de heer Frequin, directeur-generaal Wonen, Bouwen en Integratie, die door zijn aanwezigheid het belang van dit congres onderstreept. Hij vervangt mevrouw Spies. We zijn te gast in '1931', een congrescentrum met historie in 's-Hertogenbosch. U heeft ongetwijfeld al gezien dat dit prachtige congrescentrum is begonnen als veemarkt.

Ik mag het spits afbijten en ik wil in mijn welkomstwoord even terug naar waar het begon. In het begin van de jaren tachtig, de ouderen zullen het nog wel herinneren, was er ook een crisis, en niet alleen in de bouw. Vele ontwikkelingen werden toen omgebogen door de toenmalige regeringen. De bouwende partijen hadden ook een wensenlijstje, zij waren o.a. niet tevreden over de verschillende bouwtechnische regels die werden gehanteerd door de gemeenten, ondanks de goede bedoelingen van de VNG met de MBV. Regels werden verschillend uitgelegd, er werd vooral in oplossingen gedacht en bij elke verandering aan een woning of gebouw moest er vergunning worden aangevraagd. Dat moest beter, vonden zowel de overheid als de bouwende partijen. Er is toen besloten het Bouwbesluit te ontwikkelen. (SHEET 3) Uitgangspunten waren **uniformiteit** (en rechtszekerheid), **prestatie-eisen** (daarmee zou innovatie worden bevorderd) en **vrije indeelbaarheid**. Er is toen veel onderzocht, nieuwe normen werden ontwikkeld en in 1992 was daar dan het Bouwbesluit. Nog niet helemaal af, want er moesten nog veel utilitaire functies worden uitgewerkt, maar goed we konden aan de slag met het Bouwbesluit voor woningen, kantoren en logiesgebouwen.

Ondanks bezwerende woorden, dat technisch er niet veel zou veranderen, was de **schrik** groot toen architecten en bouwers het Bouwbesluit open sloegen, het was niet te lezen voor deze visueel ingestelde beroepsgroep. Ook de gemeentelijke Bouw- en woningtoezichthouders begrepen deze **juridisch geformuleerde** teksten niet erg goed. Al gauw gingen er stemmen op om het Bouwbesluit beter toegankelijk te maken. Pleitbezorgers van een andere aanpak trokken met een voorbeeld van een betere structuur door het land en er werd besloten met behulp van **aansturingstabellen** het Bouwbesluit beter te gaan ontsluiten. Dat vroeg echter veel meer tijd dan voorzien, maar in 2003 was het dan toch zover. (SHEET 4) Een nieuw **Bouwbesluit 2003**, waar je via deze tabellen bij de van toepassing zijnde eis terecht kwam. In de tussentijd (**1995**) was er nog een belangrijk stuk regelgeving toegevoegd aan het Bouwbesluit, namelijk de zogenaamde **Energieprestatieberekening**. Onder aansporing van 'Europa' werd er werk gemaakt van het energiezuiniger maken van onze nieuwbouw, tezamen met onze wens om met prestatie-eisen te werken was dat de start van de EPC-berekening, een berekening die vooral in de beginjaren tot veel innovaties heeft geleid, maar die later vooral een papieren tijger bleek. De energiezuinigheidseisen worden overigens steeds meer vanuit Europa aangestuurd, sinds 2006 hebben we te maken met de **Energy Performance Building Directive**. Dit stuk Europese regelgeving is de 'onderlegger' voor de **EPN**, het **energielabel**, het **maatwerkadvies** bij renovaties en de verplichte **keuringen** van installaties.



De ontwikkelingen in ons land stonden ook niet stil, in **2010** werden ook de gebruikseisen in een AMvB gegoten, het zogenaamde **gebruiksbesluit**. Het huidige **Bouwbesluit 2012** is dus het **sluitstuk** van een operatie die 30 jaar geleden is gestart. (SHEET 5) In het nieuwe Bouwbesluit zijn nu praktisch alle technische en gebruikseisen ondergebracht, alle regels zijn nu in heel Nederland hetzelfde!

De **doelstellingen** van deze laatste versie van het Bouwbesluit zijn: (SHEET 6)

- **Vergroten samenhang bouwregelgeving.**
- **Verminderen regeldruk (30 procent minder regels)**
- **Verbeteren toegankelijkheid en leesbaarheid.**

De **uitgangspunten** waren daarnaast:

Harmonisatie met de Europese regelgeving, denk hierbij aan Eurocodes en Euroklassen en de notatie van de geluideisen, de indexen van lucht- en contactgeluid zijn vervangen door de beter te begrijpen Europese aanduidingen. Daarnaast **verdergaande energiezuinigheid** en **Extra aandacht voor gezondheid en milieu**.

Dit lijkt een uitbreiding, maar het nieuwe Bouwbesluit is echter **beleidsneutraal** uitgewerkt met een aantal **plussen en minnen**. Tijdens dit congres komen alle details ruimschoots aan de orde en als het goed is en U goed oplet bent U aan het eind van deze dag op de hoogte van de wijzigingen en dus van de plussen en de minnen.

De vraag die je terugkijkend moet stellen is: zijn we er nu? (SHEET 7) Kijken we 20 jaar terug, dan zien we toch een aantal **verkeerde inschattingen**. In 1992 kregen we een **nieuw** stuk **gereedschap**, maar de gebruikers **veranderden hun werkwijzen niet**. De rolverdeling bleef ongeveer hetzelfde. Bouwers lieten de bouwregelgeving veelal over aan de aanvragers van de vergunning (meestal de architecten), en die gingen zoals ze gewend waren met hun plannen naar de gemeenten en als die het 'goedkeurden', dan was het voor elkaar.

Ook is er verzuimd om Bouwregelgeving een stevige plaats te geven in het **onderwijs**. Ook hebben we verzuimd het **omgaan met de bouwregelgeving**, zodanig te organiseren, dat je niet voor een eenvoudige vergunning voor bijvoorbeeld een dakkapel een ingenieursbureau nodig had. De Wabo is een goede poging om het proces om te komen tot een vergunning te stroomlijnen, maar nog steeds ontbreekt die nuancering naar projectgrootte en risico.

Ik wil in dit kader wijzen op de belasting wetgeving, deze wetten zijn zeer complex, maar toch weet de belastingdienst het 'heel gemakkelijk' te maken voor de eenvoudige situaties, ze vullen bijvoorbeeld uw aangifte al voor een groot deel in, U hoeft alleen nog maar ja te zeggen! Wat zou dat een **perspectief** zijn **voor de bouw**!

Hoe gaan we nu verder, want niets is ooit **af**, ook de **bouwregelgeving niet**. De bouwende partijen hebben aangegeven via het Overleg Platform Bouwregelgeving (het OPB), maar ook aan de leden van de Tweede kamer, dat zij tevreden zijn met het resultaat wat er nu ligt en dat zij nu **rust** aan het Bouwbesluit-front willen. Er is nog wel een **wensenlijstje**, waar de komende tijd aan gewerkt gaat worden, maar daar moet het dan ook bij blijven in hun optiek. Ik wijs u in dit kader op het meldpunt dat het ministerie heeft ingesteld om fouten en onduidelijkheden te melden (meldpunt te vinden via: www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/bouwregelgeving/bouwvoorschriften).

(SHEET 8) Wat de 'bouw' wel wil is, dat vooral het 'omgaan' met de bouwregelgeving wordt verbeterd. Voor de eenvoudige bouwwerken, zouden voorbeelden moeten volstaan. Wanneer door de aanvrager van de vergunning aangegeven wordt dat een bepaald **referentie bouwwerk** (bijvoorbeeld een dakkapel of uitbouw) zal worden gebouwd, dan moet dat **voldoende bewijs** zijn om vergunning te verlenen. Voor eenvoudige woningen zou ook voor het voldoen aan de **EPC-eis** het opvolgen van een **standaardpakket** maatregelen moeten volstaan. Voor de complexere bouwwerken kan meer gebruik worden gemaakt van **private kwaliteitsborging**. Ik wijs hierbij naar het rapport '**Privaat wat kan, publiek wat moet**' van de **Commissie Dekker**, dat nu voortvarend wordt uitgevoerd.

(SHEET 9) Ik kan in dit kader melden, dat de beoordelingsrichtlijn van de **gecertificeerde bouwbesluittoetsing** inmiddels is goedgekeurd door de Harmonisatie Commissie Bouw van Stichting Bouwkwiteit en door Stichting KOMO, inmiddels zijn de validatieaudits uitgevoerd en wordt de richtlijn medio mei 2012 aangeboden aan de Raad voor Accreditatie. Een voorbereidingstraject van meer dan 12 jaar wordt daarmee afgerond. Zoals U weet krijgt de aanvrager van een bouwvergunning in de toekomst de keus (dus een **duaal stelsel**) om te kiezen tussen een traject via BWT of via Private Kwaliteitsborging. Kiest men voor dit private traject dan dient dus ook het **toezicht op de uitvoering** privaat te worden geregeld. De verwachting is dat in september a.s. een systeem beschikbaar is, waarin het bouwtoezicht op de uitvoering is geregeld. Wanneer er ook de verplichting is voor het aanwezig zijn bij de oplevering van een **energielabel**, dan kan dat geïntegreerd worden in dat bouwtoezicht.

Ook in voorbereiding is de **uitbreiding** van de taken van de 'Commissie **Koudijs**', deze door het ministerie ingestelde commissie beoordeelt nu nog alleen de gelijkwaardigheidsverklaringen brandveiligheid, maar zal dat voor het totale Bouwbesluit gaan doen. De gecertificeerde bouwplantoetsers kan dan tijdens het ontwerptraject een gelijkwaardige oplossing voorleggen aan deze commissie en hoeft dan niet te wachten op een oordeel van de gemeente.

(SHEET 10) Een andere aanbeveling van de Commissie Dekker, namelijk **professionalisering** in de bouw, waaronder het bewerkstelligen van meer kennis van de bouwregelgeving, is ook ter hand genomen. De ondertekenaars van het convenant '**lente-akkoord**' hebben de zogenaamde **kopstaart aanpak** ontwikkeld. In het kort komt het erop neer, dat je gaat bouwen wat je belooft en dat de klant of consument dan krijgt waar deze recht op heeft. Er is ook een praktijkboek gemaakt, dat u kunt downloaden van hun website (www.lenteakkoord.nl). In dit werkboek worden geslaagde voorbeelden gegeven waarmee deze doelstelling kan worden gerealiseerd.

Een rode draad is, dat er **regie** moet zijn in het ontwerp en uitvoeringstraject om ervoor te zorgen dat er een goed project wordt gebouwd. Er moet **overzicht** zijn, het moet in één keer goed, faalkosten kunnen alleen vermeden worden als proces, techniek en regelgeving tegelijkertijd worden ingebracht. Het gebruiken van een Bouwinformatiemodel (BIM) is tegenwoordig bijna een voorwaarde voor een goed resultaat. We gebruiken te pas en te onpas het woord integraliteit, het blijft echter vaak een loze kreet, vooral veroorzaakt door een enorm gebrek aan kennis (en misschien ook een gebrek aan passie voor ons prachtige vak).

Een groep bouwondernemers en ondernemers uit de installatietechniek hebben samen met het hoger onderwijs de handen uit de mouwen gestoken en hebben een **PHBO-opleiding praktisch bouwprocesmanagement** (www.bouwprocesmanagement.org)



ontwikkeld waar de door de Commissie Dekker genoemde professional zal worden opgeleid. Deze opleiding gaat september a.s. van start.

(SHEET 11) Deze initiatieven zijn nodig om de **kwaliteit** in en van de bouw te **verhogen**. Door het gebrek aan duidelijkheid op het gebied van **verantwoordelijkheid** en **aansprakelijkheid** komen ontwerpers en bouwers nu nog vaak zonder sanctie **goed weg** als het gaat om het voldoen aan de bouwregelgeving en het bestek, **de consument staat** in de huidige manier van werken erg **zwak**. Dat gaat veranderen, je moet weer **weten waar je het over hebt** en je moet bouwen wat je hebt beloofd. Elk opgeleverd project moet voldoen aan het Bouwbesluit. Tijdens het recente overleg met de Tweede kamer commissie, die over de bouwregelgeving gaat, heeft een aantal partijen de **Tweede Kamer** opgeroepen zich niet meer in te laten met details, maar **kaders** te schetsen waar de burger op mag rekenen. Het ministerie kan dan samen met de bouwpartners hierop de bouwregelgeving afstemmen. Om dan vast te stellen of de 'bouw' binnen deze kaders werkt en levert zal periodiek en onafhankelijk een **bouwbrief** naar de Tweede kamer moeten worden gestuurd, waar de tweede kamer en de minister over kunnen debatteren.

Tot slot, ik kan er niet om heen, **de crisis in de bouw**. (SHEET 12) Er wordt veel over gepraat en geschreven, de oproepen om actie zijn legio, er is een bouwteam ingesteld. De minister stelt terecht dat de marktpartijen zelf ook in actie moeten komen. Echter dat is niet genoeg. De **bouwopgave** is enorm, onze bijna **10 miljoen bouwwerken**, waaronder ruim 6,5 miljoen woningen, moeten **onderhouden, vervangen en verduurzaamd** worden. Als we in **2050** onze gebouwvoorraad **energieneutraal** willen hebben, dan zullen alleen al ruim 150.000 woningen jaarlijks moeten worden aangepakt. Dat kan niet zonder regie.

De Wetenschappelijke Raad voor het regeringsbeleid (**WRR**) heeft kortgeleden in haar rapport '**Publieke zaken in de marktsamenleving**' aangegeven dat marktwerking niet moet worden overschat. Het belang van veilige, gezonde, bruikbare en duurzame woningen en gebouwen, in combinatie met goede infrastructuur (zowel boven als onder de grond) is zeer groot. Overheid en markt zullen **samen de regie** moeten nemen, tijdens de 'wederopbouw' kon dat ook en dat zal nu weer moeten. Door de **productiecapaciteit optimaal te benutten**, zullen de **prijzen fors verlaagd** kunnen worden.

Dit vraagt om lef, samenwerking en betrokkenheid. Vandaag kan een begin worden gemaakt op dit congres. De organisatie heeft een zeer gevarieerd **programma** (SHEET 13) samengesteld. U kunt helaas niet alles volgen, u zult na het plenaire deel moeten kiezen. Wij beginnen met de toespraak van mevrouw Spies, daarna interviewen Frank de Groot en ik de heren In 't Hout, Pothuis en Koudijs, zij hebben een belangrijke rol gespeeld bij het tot stand komen van dit Bouwbesluit. Vervolgens is er pauze en kunt u daarna op zoek naar de zaal met daar de parallelsessie van uw keuze.

Voor dat ik het woord geef aan de heer Frequin, heb ik nog enkele huishoudelijke mededelingen

+
+

Ik wens u een leerzame en plezierige dag toe.

Meneer Frequin mag ik U uitnodigen.